

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội có vai trò quan trọng, nó là tổng thể các điều kiện, là cơ sở vật chất, kỹ thuật, đóng vai trò cơ bản cho các hoạt động kinh tế - xã hội, là nhân tố ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động đầu tư trong quá trình thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội. Trong nền kinh tế thị trường hiện đại, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội được coi là hàng hoá công cộng - hàng hoá phục vụ cho cả cộng đồng.

Phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội thể hiện sự quan tâm đầu tư, trình độ quản lý kinh tế của Chính phủ, sự đóng góp của cả cộng đồng, của mỗi ngành, mỗi người của cả quốc gia và cả dân tộc đó. Đầu tư kinh tế không những tạo ra đòn bẩy đưa kinh tế vượt qua một giới hạn nào đó mà còn là phương thức đạt tới những mục tiêu xã hội - nhân văn. Chống mọi nguy cơ tụt hậu và giải quyết mối quan hệ giữa tăng trưởng và công bằng xã hội.

Nước ta trong giai đoạn hiện nay, việc phát triển kết cấu hạ tầng một cách đồng bộ, đạt trình độ tiên tiến, tiêu chuẩn hiện đại đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội vừa là điều kiện vừa là nội dung cơ bản của sự nghiệp CNH - HĐH đất nước và tạo cơ sở quan trọng cho sự nghiệp đổi mới và phát triển bền vững nền kinh tế đất nước, là động lực để phát triển kinh tế, hội nhập kinh tế quốc tế và rút ngắn khoảng cách với bên ngoài. Hệ thống kết cấu hạ tầng tiên tiến và đồng bộ tạo điều kiện phát triển đồng đều giữa các địa phương, các vùng lãnh thổ, làm giảm sự chênh lệch về mức sống và dân trí giữa các khu vực dân cư.

Thực tế, điều kiện để phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội lại phụ thuộc nhiều vào nguồn vốn đầu tư, khi đất nước chuyển sang kinh tế thị trường và mở cửa, khả năng huy động vốn cho đầu tư phát triển kinh tế, cho phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội cũng đa dạng hơn. Tuy nhiên, điều đó cũng không đơn giản vì khả năng và mức độ huy động vốn còn tùy

thuộc vào nhiều nhân tố chủ quan, khách quan. Những năm qua (1997-2005) Bắc Ninh đã đạt được một số kết quả trong huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội nhưng mức độ huy động vốn vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu nhằm nâng cao chất lượng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội.

Nhu cầu vốn đầu tư để xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội Bắc Ninh trong thời kỳ tới rất lớn trong khi nguồn lực ngân sách lại có hạn. Bài toán cấp bách đặt ra phải tiếp tục huy động mọi nguồn lực, mọi thành phần kinh tế tham gia đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh.

Vì vậy, NCS chọn hướng nghiên cứu là “Tăng cường huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh trong thời kỳ đổi mới: thực trạng - kinh nghiệm và giải pháp” làm đề tài nghiên cứu khoa học của mình.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu

Phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội là một cuộc cách mạng kinh tế, là một nội dung trọng yếu trong mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội. Trước sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế thị trường, xu hướng hội nhập kinh tế quốc tế và sự cạnh tranh gay gắt trong môi trường toàn cầu hiện nay, một vấn đề đặt ra với các địa phương là làm thế nào để huy động được nhiều vốn cho đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội.

Trong những năm gần đây, Chính phủ đã đặt ưu tiên cho việc phát triển mạng lưới hạ tầng quốc gia như hệ thống đường xá, sân bay, bến cảng và cáp điện ... cũng như kết cấu hạ tầng địa phương. Trong giai đoạn 2001-2005, Nhà nước đã giành 27,5% tổng đầu tư nguồn ngân sách tập trung cho lĩnh vực giao thông vận tải, bưu chính - viễn thông. Chính vì vậy, trong những năm qua đã đạt được những kết quả rất đáng ghi nhận trong việc cải thiện khu vực kết cấu hạ tầng.

Song trong giai đoạn hiện nay yêu cầu phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội đã, đang và sẽ là vấn đề bức xúc. Phát triển kết cấu hạ tầng đồng

bộ nhằm tạo điều kiện và động lực phát triển đất nước, địa phương, cả cấp vĩ mô lẫn vi mô. Để đáp ứng được yêu cầu đầu tư xây dựng, vấn đề nguồn vốn đang đặt ra cho các quốc gia và mỗi địa phương, trong điều kiện nguồn vốn ngân sách nhà nước còn hạn hẹp thì việc tăng cường huy động vốn đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội càng trở nên cấp thiết. Trong những năm qua Đảng và Nhà nước đã đề ra các chính sách nhằm tăng cường thu hút, quản lý, sử dụng vốn đầu tư xây dựng cơ bản nói chung và xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội nói riêng. Các chính sách đã được thể hiện trong hệ thống các văn bản pháp luật hướng dẫn thực hiện qui chế quản lý đầu tư và xây dựng, qui chế đấu thầu (Nhà xuất bản Chính trị quốc gia năm 2004). Vừa qua Quốc hội nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam khoá XI - Kỳ họp thứ 8 đã thông qua Luật đầu tư (ngày 18/10/2005).

Nhiều nhà khoa học đã dày công nghiên cứu nhằm đưa ra các giải pháp hữu hiệu tăng cường huy động, sử dụng vốn đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội: Nguyễn Văn Hùng (2004), *Một số biện pháp nhằm tăng cường thu hút vốn đầu tư trên địa bàn tỉnh KONTUM*, luận văn thạc sỹ chuyên ngành quản trị kinh doanh, Trường Đại học Đà Nẵng. Đỗ Hoài Nam, Lê Cao Đoàn (2001), *Xây dựng hạ tầng cơ sở nông thôn trong quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá ở Việt Nam*, Nhà xuất bản Khoa học xã hội. Bùi Nguyên Khánh (2001), *Thu hút và sử dụng vốn nước ngoài trong xây dựng kết cấu hạ tầng của ngành giao thông vận tải Việt Nam*, luận án tiến sỹ kinh tế, Trường Đại học Ngoại thương. Phan Mạnh Chính (1994), *Xây dựng kết cấu hạ tầng của Thủ đô Hà Nội định hướng và các giải pháp thu hút vốn đầu tư nước ngoài*, luận án phó tiến sỹ khoa học kinh tế - Trường Đại học Kinh tế Quốc dân. Nguyễn Thanh Nuôi (1996), *Giải pháp huy động vốn đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng kinh tế địa phương bằng tín dụng nhà nước*, luận án phó tiến sỹ khoa học kinh tế - Trường Đại học Tài chính Kế toán Hà Nội. Phan Lan Tú (2002), *Khai thác và quản lý vốn đầu tư*

phát triển cơ sở hạ tầng kỹ thuật đô thị ở Việt Nam, luận án tiến sỹ kinh tế Học viện Tài chính...

Bắc Ninh là một tỉnh mới được tái lập với nền tảng vật chất - kỹ thuật còn thiếu thốn, lạc hậu và nguồn vốn ngân sách nhà nước còn hạn hẹp thì việc tăng cường huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội càng trở nên cấp thiết. Hơn nữa, trong khoa học kinh tế lẫn thực tiễn đổi mới và phát triển kinh tế - xã hội nước ta đang còn nhiều bất cập và vấn đề mới đặt ra cần được tổng kết, nhận thức đầy đủ, kịp thời và xử lý có hiệu quả. Nhiều vấn đề trong đó, nếu không muốn nói là tất cả đều được phản ánh và có thể tìm được phần nào lời giải qua thực tế của tỉnh Bắc Ninh, một địa phương mang tính đại diện cao vì không chỉ gần như đi từ đầu mà còn chủ động và có nhiều thành công trong phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội, vì vậy NCS chọn đề tài “Tăng cường huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh trong thời kỳ đổi mới: Thực trạng, kinh nghiệm và giải pháp” nhằm góp phần cùng các nhà khoa học hoàn thiện hệ thống các giải pháp về huy động vốn đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội.

3. Mục đích nghiên cứu

- Luận án được đặt ra nhằm nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực tiễn về huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội.

- Phân tích thực trạng huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội ở Bắc Ninh trong thời kỳ 1997 - 2005 và kinh nghiệm huy động vốn của một số tỉnh trong vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ.

- Đề xuất một số giải pháp nhằm tiếp tục đẩy mạnh huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu của luận án tập trung vào thực trạng quá trình huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội của tỉnh Bắc Ninh.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về không gian: nghiên cứu trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.

- Về thời gian: nghiên cứu kết quả huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội của tỉnh Bắc Ninh **chủ yếu** từ khi tái lập đến nay (1997-2005). Đề xuất các giải pháp nhằm tăng cường huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội của tỉnh Bắc Ninh trong thời kỳ 2006-2010-2015-2020.

5. Phương pháp nghiên cứu

Luận án sử dụng các phương pháp:

- Phương pháp chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử;
- Phương pháp lịch sử kết hợp với phương pháp lôgic;
- Phương pháp lấy ý kiến các chuyên gia;
- Phương pháp thống kê, so sánh, phân tích và tổng hợp để giải quyết nội dung nghiên cứu;

6. Đóng góp của luận án

- Hệ thống hoá một số vấn đề lý luận cơ bản về huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội.

- Làm rõ thực trạng huy động vốn cho đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội của tỉnh Bắc Ninh trong thời kỳ tỉnh tái lập (1997 - 2005). Từ đó tìm ra nguyên nhân của thành công và hạn chế, những bài học kinh nghiệm trong công tác huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội của địa phương.

- Đề xuất một số giải pháp huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế xã hội những năm tới.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, luận án được trình bày trong 3 chương

Chương 1: Những vấn đề lý luận và thực tiễn về huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội

Chương 2: Thực trạng huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh trong thời kỳ 1997-2005.

Chương 3: Giải pháp đẩy mạnh huy động vốn đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội tỉnh Bắc Ninh trong thời gian tới.